

**Сумський державний університет
Медичний інститут
Кафедра громадського здоров'я**

Бідність і людський розвиток

**Ст. викладач
Сміянова О.І.**

Рівень життя є однією з найважливіших соціально-економічних категорій, що характеризує становище людини у суспільстві, можливості реалізації її потреб, можливості людського розвитку.

Людський розвиток є лише складовою суспільного розвитку, як і економічний, екологічний або соціальний розвиток. Багатогранне призначення людського розвитку полягає в тому, що він, крім реалізації якісного життя людей, ще й зміцнює людський потенціал як ключову ланку забезпечення сталості у всіх напрямках суспільного розвитку, і перш за все – у розвитку соціальному.

**Людський
розвиток**

**Соціальна
політика
держави**

**Індекс
людського
розвитку (ІЛР)**

- **ІЛР — це підсумковий показник для оцінювання довгострокового прогресу в трьох основних площинах людського розвитку: довготривале та здорове життя, доступ до знань і гідний рівень життя.**

**Тривалість життя і
здоров'я вимірюється
середньою очікуваною
тривалістю життя**

**Рівень знань
вимірюється середньою
тривалістю навчання в
школі дорослого
населення**

Гідний рівень життя

ІЛР розраховується не з метою визначення абсолютних показників людського розвитку, а лише для ранжування країн на основі показників, обчислених за єдиною методикою. Чисельна величина індексу знаходиться у межах від 0 до 1.

ІЛР України 2018 року на рівні 0,750, що відповідає середньому значенню.

РІВЕНЬ
ЖИТТЯ

ДОБРОБУТ

Поняття «рівень життя» найчастіше означає ступінь задоволення матеріальних, духовних і соціальних потреб населення.

З одного боку, рівень життя визначається складом та обсягом потреб у різних благах, що постійно змінюються. З іншого боку, рівень життя обмежується можливостями задоволення потреб, виходячи зі становища на ринку товарів і послуг, доходів населення, заробітної плати працівників.

Конвенції Міжнародної організації праці наголошують:

кожна людина має право на такий життєвий рівень (включаючи продукти харчування, одяг, житло, медичний догляд, соціальне обслуговування), який необхідний для підтримання здоров'я і добробуту її та її родини, а також право на забезпечення в разі безробіття, непрацездатності, втрати годувальника і т. ін.

Підвищення рівня життя є водночас метою та пріоритетним напрямом суспільного розвитку й асоціюється з соціальним прогресом суспільства. Динаміка показників рівня життя свідчить про результати економічного розвитку країни, а також про ступінь соціалізації економіки. Особливого значення піднесення рівня життя набуває в орієнтованому на людський розвиток суспільстві.

Зростання рівня доходів розглядається у концепції людського розвитку як один з основних засобів, що сприяють розширенню можливостей людини та підвищенню рівня добробуту

Справедливий їх
розподіл доходів

Розширення
можливостей
людей і підвищення
рівня добробуту

Економічна нерівність

*Особистісні
характеристики людей:*

стать і вік, родинний стан і стадія розвитку сім'ї, специфіка потреб і смаків, здібності і психологічні риси, освітній рівень і т. ін.

Особливості механізму розподілу національного доходу і багатства, що обумовлюють обмеженість доступу до ресурсів значної частини населення.

Нерівність у доходах породжує одну з найбільш актуальних і складних проблем сучасності – бідність, визначену серед цілей розвитку тисячоліття під першим номером.

Прірва економічної та соціальної нерівності в світі залишається нездоланною.

Бідність — одна з головних проблем, що продовжує залишатися невирішеною, незважаючи на значні успіхи в економічному розвитку за останні десятиліття.

Два показники бідності (у рамках концепції людського розвитку)

Індекс бідності (злиденності) населення для країн, що розвиваються (ІБН-1)

Індекс бідності (злиденності) населення для розвинутих країн (ІБН-2)

ІБН-1:

- 1) частка осіб, які не доживають до 40 років;
- 2) рівень неграмотності;
- 3) складний показник матеріальної забезпеченості, що включає: частку населення, яка не має доступу до безпечної води; частку населення, яка не має доступу до медичних послуг; частку дітей віком до 5 років з недостатньою масою тіла.

ІБН-2:

- 1) частка осіб, які не доживають до 60 років;
- 2) рівень функціональної неграмотності (нездатності розуміти прочитане);
- 3) частка населення, яка визнана бідною за доходами (межа становить 50 % медіанного особистого доходу);
- 4) рівень застійного безробіття (тривалістю 12 місяців і довше).

Бідність

Абсолютна бідність означає нездатність сім'ї задовольнити основні потреби в одязі, їжі, житлі за рахунок поточних доходів. В основі розрахунку лежить визначення мінімального переліку основних потреб (прожиткового мінімуму) та обсягу ресурсів для їхнього задоволення.

Відносна бідність – це нездатність забезпечити пристойний для даного суспільства рівень життя. Відносна бідність виявляється при порівнянні індивідом власних можливостей із можливостями інших членів суспільства.

У Доповіді з людського розвитку за 2018 рік були визначені 6 політичних напрямів «для вивільнення із пасток бідності»:

інвестування у людський розвиток – харчування, базову освіту, охорону здоров'я, водопостачання, санітарні послуги задля формування продуктивної робочої сили;

підвищення продуктивності праці дрібних сільських виробників;

поліпшення базової інфраструктури (порти, дороги, енергопостачання, системи, зв'язку);

стимулювання підприємництва та диверсифікації економіки;

заохочення демократичного управління та прав людини в цілях забезпечення соціальної справедливості, підвищення добробуту усього населення, ліквідації дискримінації, включно дівчат та жінок;

сприяння сталому розвитку довкілля та вдосконалення муніципального управління.

Тривалість життя, як один з показників, що характеризують людський розвиток, є кількісним параметром, який віддзеркалює такі важливі сторони людського життя, як здоров'я, тривалість здорового життя, причини нездоров'я, рівень смертності, вплив довкілля на здорове життя людини тощо.

Розкид показників тривалості життя у різних країнах коливається у діапазоні між 36 і 79 років у чоловіків та між 34 і 86 років у жінок.

Національні уряди несуть відповідальність щодо забезпечення права людей на довге і здорове життя

Здоров'я людини являє собою інтегральне поняття

Згідно статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), здоров'я визначається як стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб або фізичних дефектів.

Значимість людського здоров'я для соціуму настільки велика, що в державному управлінні давно вже виділена окрема функція – охорона здоров'я, виконання якої покладено на відповідні державні інституції. А оскільки охорона здоров'я має глобальний характер, у системі ООН була створена Всесвітня організація охорони здоров'я.

В Україні налічується 1,7 мільйона внутрішньо переміщених осіб, 2,8 мільйона людей з обмеженими можливостями, близько 60% живуть за межею бідності, що визначається як фактичний прожитковий мінімум.

Перенесення акцентів внутрішньої політики на розвиток регіонів сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності та здатності до саморозвитку. Результатом має стати досягнення вищих стандартів якості життя населення, досягнення більшої соціальної справедливості та згуртованості суспільства.

Україна затвердила та запроваджує комплексний пакет важливих реформ, таких як реформи у сфері охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення, земельна реформа та децентралізація, реформи у сфері державного управління, боротьба проти корупції, реформи правоохоронних органів, а також багато інших змін.

Кінцевим результатом цих реформ повинен стати прогрес у сфері людського розвитку для кожного без винятку громадянина України.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!